

Laillisuustarkastus

Tarkastuskertomus 13/2017 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila valtionhallinnossa

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- Valtiovarainministeriö 29.8.2017 VM/1641/00.05.00/2017
- Valtiokonttori 30.8.2017 VK/1004/00.04.00.00/2016
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus 30.8.2017 Palkeet_D/594/00.03.00.00/2016
- Valtiovarain controller -toiminto 30.8.2017 VM/1643/00.05.00/2017

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Palautteen antajien lausunnoissa on pääosin oltu samaa mieltä kertomusluonnoksen kannanotoista. Lausunnot eivät ole antaneet aihetta muutoksiin lopullisen tarkastuskertomuksen kannanottoihin lukuun ottamatta 1.10.2017 voimaan tulevan talousarviolainsäädännön vaikutusten arviointia. Ilmaisua on tältä osin täsmennetty. Lisäksi täsmennyksiä on sisällytetty tarkastuskertomuksen havaintolukuihin.

Valtiovarainministeriön lausunto

Ministeriö pitää lausunnossaan liian pitkälle menevänä tulkintana sitä, että 1.10.2017 voimaan tuleva talousarviolainsäädännön muutos tosiasiallisesti heikentää valtiokokonaisuuden sisäistä valvontaa. Ministeriön lausunnon perusteella ilmaisua on tältä osin lievennetty lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Ministeriön lausuntoon sisältyvät verosäännöksiä koskevat kohdat on huomioitu tarkastuskertomuksen havaintoluvuissa, mutta tältä osin lausunnolla ei ollut vaikutusta tarkastusviraston kannanottoihin.

Tarkastuskertomusluonnoksessa esitettiin, että talousarvioasetuksen muutoksen laadintavaiheessa loppuvuonna 2014 valtiovarainministeriö tavoitteli lopullista säännöstä laajempaa joustavuutta menojen käsittelyn vaatimuksiin. Ministeriö piti lausunnossaan tulkintaa virheellisenä. Ministeriön lausunnon perusteella lopullista tarkastuskertomuksen tekstiä on tältä osin täsmennetty. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan se, että lopullisessa asetustekstissä todetaan "menopäätöstä voidaan pitää myös menon hyväksymisenä, jos...", on merkinnyt hyväksymisvelvoitteen säilymistä toisin kuin oli asetuseräluonnoksessa.

Ministeriön ja Valtiokonttorin lausuntojen perusteella luvussa 4.3. kertomustekstiä on täsmennetty vastuunjakotaulukolla sovittavien asioiden osalta. Ministeriön ja valtiovarain controller -toiminnon lausuntojen perusteella tarkastuskertomuksen lukuun 4.3. on lisätty esimerkkejä siitä, minkälaisia ongelmia liittyy niin sanottuun rajoittamattomien sopimusten sopimuskohdistusmenettelyyn.

Valtiokonttorin lausunto

Valtiokonttori toivoo lausunnossaan Valtiokonttorin, valtiovarainministeriön ja valtiovarain controller -toiminnon yhteistyön tiivistämistä, jotta sisäisen valvonnan kehittäminen etenisi tehokkaammin valtiollahinnossa.

Valtiokonttori toteaa lausunnossaan, että tarkastuskertomusluonnoksessa esitettyä sähköisten avustusten hallintajärjestelmää selvitetään Valtioavustusten digitalisoinnin esiselvityksessä. Esiselvitystyön tulokset kokoava raportti julkistetaan vuoden 2017 lopulla.

Lausunnon mukaan ulkopuoliselle lukijalle voi syntyä virheellinen kuva asioiden nykytilasta, jos kuvataan havaintoja, jotka ovat osin jo vanhentuneita. Lausunnon perusteella kertomustekstiä täsmennettiin tarkastushetkeä kuvaavaan aikamuotoon.

Lausunnon mukaan henkilöstöhallinnon kokonaisprosessien sisäisen valvonnan kehittämisestä on keskusteltu asiakasvirastojen kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon referenssiryhmässä vuoden 2016 aikana ja työ jatkuu edelleen. Valtiokonttorin toteamus lisättiin lopulliseen tarkastuskertomukseen, mutta lisäksi ei ollut vaikutusta tarkastusviraston kannanottoihin.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) lausunto

Lausunnossa ei tuotu esiin vastakkaisia näkemyksiä. Palkeet näkee sisäisellä valvonnalla olevan keskeinen rooli talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien tavoitteiden saavuttamisen varmistamisessa. Lausunto ei ole antanut aihetta muutoksiin lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Valtiovarain controller -toiminnon lausunto

Lausunnossa pidettiin tarpeellisena sitä, että tarkastuskertomuksessa määriteltäisiin, mitä tarkoitetaan valtiokokonaisuuden sisäisellä valvonnalla. Lausunnossa pyydettiin myös konkretisoimaan ensimmäisen suosituksen (valtion taloudenhoidon kattava kokonaisuus) sisältöä sekä täsmennyksiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjesäännöstä. Lausunto ei näiltä osin antanut aihetta muutoksiin lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Lausunnossa pyydettiin täsmentämään valtioneuvosto-tason riskienhallinnan sisältöä. Lausunto ei tältä osin antanut aihetta muutokseen lopullisessa tarkastuskertomuksessa. Tämän tarkastuksen tavoitteena ei ollut tehdä valtioneuvosto-tasosta kokonaisarviota riskienhallinnasta. Valtiontalouden tarkastusvirastossa käynnistyy riskienhallintaan ja jatkuvuuden turvaamiseen liittyvä tarkastus, joka sisältää myös kokonaisarvion valtioneuvostotasoisesta riskienhallinnasta.

2. Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset on otettu tekstimuutoksina huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa lukuun ottamatta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan kuvauksen täydentämistä ja valtioneuvoston alaisen valtionhallinnon määrittämistä. Kertomuksessa valtioneuvoston alaisella hallinnolla tarkoitetaan ministeriöitä sekä ministeriöiden hallinnonaloihin kuuluvia valtion virastoja ja laitoksia.

Lisätietoja: Johtava tilintarkastaja Pasi Tervasmäki, p. 0400 810 406